

Застава" излази сваки дан девету, а недељом сваке и данима два недеље и свега једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист ваједино шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваког прсте ованих ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 92

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

У корист радника.

У Будимпешти се баве енглески политичари и јуче су неки међу њима у независном клубу предавали о законодавству, које питати раднике.

У Енглеској је та ствар дошла доста далеко. Али све је то мало. Све се то губи према ономе што је у Аустралији и Новом Зеланду.

Члан енглеског сабора Ханри Вилкер проучавао је стање радника у Аустралији и изнео је ово: Нигде на свету није радник тако заштићен као у Аустралији. Тамо није радник само осигуран да ће добити издржавање, ако при раду пострада и убогаћи се. Тамо сваки радник има права на пензију (из државање) чим наврши 65. годину. Нико за то не плаћа нарочито, јер ти издатци иду на опште порезе. А пореза је прогресивна. Чим је ко богатији, тим више процента плаћа порезе.

Овако законодавство, које се брине о раднику и штити га, зато је тамо могуће, јер је у Аустралији најслободнији изборни закон. Тамо је свака бирачка наврши 21. годину, мушко и женско. И горњи и доњи дом бира народ. Тамо је сабор прави излив народне воље.

Из овога се види зашто у Енглеској не може да дође до тла, докле у Аустралији, јер и тамо нема правог општег тај ног гласања.

Врло је добро, што су енглески политичари изнели те ствари пред посланицима сабора. Нек виде, да се без општег тајног гласања не може ништа постићи. А најмање се може вратити народно благостање и задржати иселјавање у Америку.

Но већина посланика угарског сабора има других брига. Њима је поглавито стало до помађаривања и да све буде мађарски, па ма свет пропао. Но ако тако узраде, онда ће наступити таење трзавице међу радницима, да већемо моћи напредовати ни у ком правцу.

У осталом код нас су са свим друге прилике, но другде, а нарочито у Енглеској. То су приметили већ и енглески гости. Код нас треба главну бригу повести о земљорадницима. Они су потпуно неорганизовани, о њима нико не води бригу. Индустијски радници су колико толико организовани, но код нас би требало у првом реду удружити наше земљораднике.

Ово дана ће бити скуп управног одбора српске народне радикалне странке, коме је задаћа да се бави питањем о организацији и ми смо уверени, да ће управа наћи пута и начана, да спроведе оно, што највише одговара нашим потребама. Када то уради спасће наш народ од преврата и удруће га путем мирног развитака.

Стеријина прослава у Вршцу.

Вршац, 8. септембра.

За прославу Стеријине 100 годишњице пријавили се гости са свију страна, али биће још врло много гостију, који долазе у Вршац својој родбини, а одбору се нису пријавили. Приређивачки одбор живо ради, да за прославу све припрема како ваља, да би било достојно и народа, који ју приређује и великог књижевника, Стерије.

Цене за позоришне представе утврђене су овако: *Дони балкон I. и II. ред, горњи балкон I. ред и прва три седишта у партеру по 3 круне, друга три реда седишта по 2 кр. 40 пот., дава три реда и II. ред на горњем балкону по 2 круне, остала седишта по 1 кр. 60 потуре, стојање 1 круну, галерија 60 потуре.* Приређивачки одбор моли господу и госпође са стране, да одмах изволе пријавити, која места да им се резервишу за позоришне представе. *Улазнице се одмах добијају за оба вечера.*

Банкет ће се одржати у гостионици Хунгарија, а плаћа се од особе 5 круна.

Уједино се пријављени гости умољавају, да пријаве приређивачком одбору, кад и у које време ће доћи у Вршац, да би се могло учинити потребно расположење за дочек и размештај по становима.

Пр професорско друштво из Београда изаслало је своја два члана: Драгутина Костића и Јеремију Живановића и одредило 50 круна прилога за Стеријин споменик.

Петефијево књижевно друштво у Будимпешти изаслало је своја два члана: Фрању Херцага, председника и дра Јосифа Ференцаја, професора, да учествују у прослави Стеријине 100-годишњице.

Киевска српска читаоница је изаслала: дра Васу Јакшића и Косту Радовића, ађанско певачко друштво Ненада Рајаћа, чаковачко певачко друштво Перу Михајловића, Перу Траиловића и Буру Павловића, — дрвена општина из Долова Световара Станисављевића, председника и Живана Станкова, члана свог, — српска учитељска школа у Сомбору Вождара Борђошког, управитеља и Стевана пл. Стратимировића, катихету, — земунско занатлијско певачко друштво дра Миљивоја Бабића, председника свог, — српска читаоница и дрвена општина у Купинову Јована Петковића, парсха и Васу Љубинковића, члана свог, — новоселско црквено певачко друштво Крсту Танасевића и Миту Јовановића, — доловачко певачко друштво „Гусле“ Јована Битевића, Лавара Фуку, Алексу Ракићућа и Пају Стефановића, — српска читаоница у Белој Цркви Ђоку Поповића, Перу Богића и Јоцику Путника, — добротворна задруга Српскања

из Беле Цркве Марију Поповићку, Ану Путник и С. Поповић, — уредништво „Слог“ из Сомбора дра Косту Бугарског. Сем тога пријавили су се многи, који не долазе као изасланици.

И варошки магистрат закључио је, да учествује у прослави, а одредио је 100 круна у име прилога за Стеријин споменик.

Приређивачки одбор спрема „Споменицу са прославе“ у облику књижице, у којој ће бити животопис Стеријин и Каћанскова песма. Чист приход ове књижице употребиће се за Стеријин споменик.

Београдско позориште дало је за приказ Апотеозе скројити нарочито одело, а за Апотеозу учињене су и остале припреме, па ће приказ доиста бити сјајан. Г. Антоније Хаџић беседиће пред кућом, у којој се родио Стерија, после освећења нове спомени-плоче.

И београдски универзитет шаље своје изасланике, од којих ће један по свој прилици беседити на гробу Стеријином.

Прилике у Русији.

У последње време проносе се најразноврснији гласови о намераваним атентатима на цара и царску породицу. Већина пак тих гласова је измишљена. И иначе су измишљотина гласови, који свака даном иду о цару. Тако је неистинита вест, да је цар хтео учествовати на Трепову погребу. Неистинито је и то, да се цар не сме да врати у Петерхоф Цара и породицу му једино лепо време задржава на финском примору, што се пак тиче атентата на живот царев, и сами револуционари најодлучније најављују, да револуционарни одбор и не помашља на то. Веле, њима је потребно да штеде живот царев, јер становништво, нарочито сељаци верују у цареву правду и атеатат против цара само би шкодио револуционарима. Осим тога зна добро револуционарни одбор, да се смрћу царевом не би променуо систем у држави, него би се гоњења револуционара још повећала. Крај свега овога страна штампа непрестано труби, да је царев живот у опасности, да су га револуционари осудили на смрт и само чекају агоду, да изврше своју намеру. — У Русији је пак мишљење, да је револуционарима више стало до тога, да уклоне Побједоношчева, Игњатијева и некоје велике кнежеве. Нарочито је завера управљена против великих кнежева Николаја Николајевића и Владимира Александровића. За великог кнеза Николаја држе, да је сва власт сада у његовим рукама. Против њега је откривена завера у Петерхофу, у којој су и саме његове слуге. Ову заверу је от-

крио нови управник царске палате генерал Дедјулин и пошло му је за руком, да ухвати два слуге и вртара великог кнеза Николаја. При преслушању ови нису хтели ништа одати, само су изјавили, да је живот великог кнеза у опасности и да ће ускоро Петерхоф одлетети у ваздух. Велики кнез Владимир, који се ових дана у тајности вратио у Петерхоф, добио је такође смртну пресуду од револуционара. — Царска се породица крајем ове недеље враћа у Петерхоф, а није истина, да намерава ићи у Дармштадт или Копелхаген.

У Чивуте пак у Русији ушао је необичан страх. Све превају од неког умишљеног покоља, те јатомице беже из Русије. Из равних места стижу гласови, да имућнији беже, а сиромашнији се скривају, док су им на кућама и трговинама и дању и ноћу затворене капије и врата. Јамачно знају за што.

Четрдесетогодишњица „Заставе“.

На забави, која ће бити у Новом Саду на дан четрдесетогодишњице „Заставе“, певаће певачко друштво „Јавор“ из Вуковара, „Занатлијско певачко друштво“ из Земуна, панчевачко певачко друштво „Венац“, жабаљско-ратарско певачко друштво „Шајкаш“. Осим тога ће учествовати новосадско певачко друштво. Забава ће се отворити с прологом, који ће говорити велики српски уметник Милорад Гавриловић, а који ће пролог саставити српски песник Милорад Митровић.

* * *

Молимо све, који желе учествовати на заједничком ручку, приликом прославе четрдесетогодишњице „Заставе“ (24. септембра (7. октобра) ове године), нека се што раније пријаве и осигурају себи место. — Пријавити се треба г. Кости Лери у Нови Сад. Споменимо, да ће на банкету учествовати и женскиње. — Цена је по особи 3 круне.

Земаљска господарствена изложба у Загребу.

Пишу нам из Загреба: — Несуђени шеф ма ког одјела владе др. Иво Малин, кад је покренуо питање о земаљској господарској изложби прошле године, није ни у сну сањао, да ће настати ови дани. С тога му је не само неправдо, него и негодно. Куеновац од пете до главе, а то ће рећи исто што и Франковац, навикао по своју господарити, не може да поднесе критике. „Хрватски Напредни Господар“ узео је изложбу обавиљно под перо, па износи њене мане. Дру Малину пошло је за руком, да покрене грађански изложбени одбор против писања поменутог госпо-

дарског дневника, али му слаба вајда. „Хрватски Напредни Господар“ врши и даље своју дужност, те трулеж и потемкинова села избијају све више и јаче. И др. Малин пође да сам себи даде сатисфакцију. Неки дан на самој изложби изгрди на пасија кола изјеститеља поменутог господарског листа. „Какове ви овдје истраге водите, ко вас је овластисо? Ви можете преслушавати странке у уредништву, али овдје ја то забрањујем! То би лијепо било, да такви људи овдје нас контролирају!“ — грмио је бански савјетник др. Иво Малин и викао за полицијом да одстрани изјеститеља поменутог господарског листа са — изложбе.

Никако бански савјетник да се научи на свјетлост, помрчина је за њ живот, јер божијавински спахија не воли, да се износи, како стока на изложби добива само 6 килограма сијена, а зарачунава се 10.

Иначе изложба показује у свему напредак неколицине великих посједника, према коме напретку управо једно стоји сам народ. Али о том по том.

На изложби је видјети са већих економија доста тога, само српски манастири не имадоше времена ваљда, да се на изложби покажу чим би могли и морали. Једано је ових дана видјети крушедолског архимандрита, гдје предејда пороти за награду — конзерва...

Једна занимљива парница

Пишу нам из Загреба: — Др. Елеговић посланик клањачки тужио је у своје вријеме њих неколицину ради увреде поштења с тога, што му рекоше на дан избора, да је провенјерио новац, што га је добио за набаву некаквих књига и потпору једном правнику. Поводом Елеговићеве тужбе одржана је судска расправа пред котарским судом у Кланцу и ово је резултат: — један окривљеник је ријешен од тужбе, а др. Елеговић осуђен на трошкове судског поступка; остали су најавили доказ истине. И тако др. Елеговић имаће прилике, да чује и пред судом — истину.

Како се перу греси.

„Слобода“ доноси један занимљив или ако хоћете жалостан случај. Једна старица дошла код дон Рајмонда Маргевина и молила га да јој допусти прошлога петка мрвити. Он јој је то дозволио, али да испуни тај грех тиме, што ће очитати пет „Оченаша“, пет „Богородице дјево“ и пет „Слава оцу“, а то све за пропаст слободоумља и пропаст безбожничких листа ва: „Покрета“, „Новог Листа“ и „Слободе“.

Још док дође Стадлер, оваке ће ствари да учестају. Благо нашој браћи католицима, кад могу на тако јефтин начин да оперу своје грехе.

Где је полиција?

У суботу увече око 10 сати убунила је велика вика становништво око новосадске лутеранске цркве. Многи потрчаше на прозор, да виде каква се несрећа догодила. Један бака од овдашње 6. цуковнице с го-

лим бајонетом вијао је сироте цивиле по улици. Разиграло му се срце у грудима — јамачно с помоћу рампаша — те по сваку цену хтеде да засити своје витешко срце врелом крвљу „багашких цивила“. Узалуд беше труд трезвенијих му другова, да стиса своју узаврелу крвљу, наерташе он на сваког „цивила“, којег би год сретао и гоњаше их по улици као јастреб голубове. Трајала је та бесомучна хајка скоро по сата, док не наиђоше неки официри, који стисаше ратоборног сина Марсова, обезоружаше га и одведоше у касарну. Све ово није нам толико чудно, та ступили смо у сезону „рампаша“, али нам је чудо, да за све то време на сву ту вичу, грдњу, запомагање није се појавио ниједан „будни“ орган славне полиције. Немогуће је, да се у то доба и на таком месту није ни један налазио на „посту“, но је ваљда за пробитачије нашао, да се и сам уклони испред ратоборног витеза или је где и он кушао сласт „рамлашеву“. У интересу заштите недужна грађанства упозоримо г. г. часнике варошке капетаније на овај случај „бодрости и савесности“ потчињених им органа.

Откуда реч „бојкот“.

Енглески гр.ф Ерне имао је у грфовији Мајо у Ирској велика своја добра. Тим добрима управљао је Енглез Бојкот, који је у своје време био поморски капетан. Био је то човек простак, силник и неправедан. Прогонио је и наносио штете свима онима, који су зависили од њега, били криви а не били. Довољно је био тако свима, да га нико није хтео више ни видети, ни с њим разговарати. Свако га се чувао као куге. Нико није хтео више за њ да ради, нити да му што продаје, нити шта да од њега купује. Најзад му није било преостало друго, него да измолити од владе војничку помоћ. Тек месеца новембра 1880. могао је капетан Бојкот уз војничку помоћ спремити и под кров донети пољски род свога господара грофа Эрнеа. Он, Бојкот, једва је и сам изнео живу главу и побегао у једно забачено ирско сеосце. Тај случај побудио је био у главном граду Ирске највећу побуну. Ирски листови почели су писати о капетану Бојкоту, те су осуђивали најоштрије гадну Бојкотову нечовечност и зверство. Дана 13. новембра 1880. донеле су ирске новине у Дублину општар чланак против капетана Бојкота и употребиле су први пут израз „бојкотовати“, то јест превирати сваког оног, који човеку чини зло и неправду. Дакле ако је трговац или занатлија, не куповати ништа од њега, него избегавати га и настојати, да и други пријатељи и знанци од њега ништа не узимљу и не купују. Или, избегавати бојкотоване новчане заводе и трговачке заводе, не ићи у бојкотоване хотеле, гостионе, каване, поворишта. Од то доба било је врло много бојкотовања. Сврха, која се хтела бојкотовањем постићи, постигла се заиста сваки пут без крвопролића и без икакве штете. Тако су и разноврени политички и народно-економски бојкоти били увек, а биће и у будућности најоштрије, највеће и најједноставније средство достојанствене одмазде против свију оних који било из сопствених било из местних, било из политичких, било из економских разлога хоће да згазе, скрше и себи покоре неповољне им особе, друштва или чак и народе.

700 000 круна одштете.

„Corriere della Sera“ доноси, да је министар Титони затражио од Аустро-Угарске 700.000 круна као одштету талијанским поданицима за штету претрпљену пригодом задњих демонстрација — „Обзор“ вели на то: 700.000 круна! За десетак стакала поразбијаних, две табле и једну стаклену кутију са шећером. На Оушаку је један Талијан изјавио, да је претрпио штету од 5000 круна! Али није доста пријавити — треба и доказати. Кад је дошла комисија, нашла је штету од десетак форинти, али је нашла такође и то, да је из дућана у стан била посакривана роба, која је имала фунгирати као „украдена“. Овај Талијан, бојећи се поступка ради крива сведочанства, отишао је мало у Италију. На темељу оваквих извештаја коване су оне громоморне лажи у талијанским новинама. Талијански конзули учинили би дужност истине и поштења, кад би својој влади послали објективнија извешћа од оних талијанских дописника, који лажу све у песнаест. Та за 700.000 круна могао би се купити читав иметак свих на месту демонстрација настањених талијанских поданика.

Живи кристали.

На великом збору леџника и иопитивача природе у Штутгарту, држао је свеучилишни професор из Карлсрухена, Леман, занимљиво предавање о животној подобности кристала. По обичном схваћању — рекао је Леман — свако живо биће, нарочито човек, састоји се из тела и душе. Међутим физичару је задатак, да израза живота упозна и у њиховим механичким утцајима и да их протумачи. И жива бића састоје се из атома, а ови су спојени у облику кристала. Између највећа рада живих бића и кристала може се и наћи блиске сродности. И кристали, као и ова лако надокнаде сваку повреду. И најмањи комад одваљен од кристала поново се кристализује, баш као што и заматак органског бића ствара живот. У осталом налазимо велике разлике између кристала и органских бића. У првом реду жива бића су мека, кристали су пак скоро свагда чврсти. Наша физичка теорија не познаје течне кристале. А он сам — Леман — 1876. год. пронашао је у јод — сребру мекане кристале. Од то доба су физичари и хемичари пронашли више таквих кристала, које су назвали течним кристалима. Два течна кристала могу тако исто орастити, ко и органске материје; по начину бактерија могу напред и натраг да кливају, једно у друго да се уткају и да се окрећу око своје осовине. Шта више као и бактерије могу да се раздвоје и сваки део да се развија за себе.

Образовање српског престолонаследника.

Министар просвете А. Николић образовао је нарочити одбор, који ће израдити нацрт и план за универзитетско образовање српског престолонаследника Ђорђа. У тај одбор ушли ту Г. Гершић, Љ Стојановић и Сава Урошевић, професори српског свеучилишта.

Време

Према телеграфском извештају од 22. септембра може се очекивати променљиво време, а на многим местима киша.

Брзојави „Застави“.

Стигли 11 септембра.

Прилике у Русији

Варшава. Читаву компанију лодванског пука осудио је овдашњи суд због побуне на доживотну тешку робију. 200 политичких сузања неће да узимају храну.

Грађански рат на Куби.

Хавана. Предстоји крај устанку, те неће требати посредовање Сједињених Америчких Држава.

Поравнање између Угарске и Аустрије

Будимпешта. Због државно-финанцијалних питања на седници аустријске и угарске стручне комисије присуствовао је и одељни саветник Телески и одељни шеф Грубер. Преговори су после подне настављени. Аустријски изасланици отпутоваће до вече. Преговори ће се наставити у Бечу 1. октобра по новом кал.

Пожар.

Теплиц. Немачка сала за гимнастику са свом опремом је изгорела. Штета износи 250 хиљада круна.

ЈЕФТИН ЗАЈАМ!!

По 4% и 4 1/4% може се уз моје посредовање код велико-сибирског земље кредитног завода добити. Ко такви зајам жељи нека се изволи на мене обратити.

Др. Светозар Димитријевић

Телишвар — Град

Лоповице трг.

Т. 1202 4-10

Шпедерајска трговина СТЕВАНА МИЛОВАНОВИЋА

у Турецком Бечеју
потребује два млађа помоћника који говоре осим српски, мађарски и немачки Т. 1271 1-3

ЈОРГАНЕ И МАДРАЦЕ

израђујем постојано, лепо, укусно, модерно, а све по најумеренијој цени.
Зорка Милићева,
Т. српска радioniца јоргана
Т. 1198 6-20 Житна пшјаца бр. 8.

ПОТРЕБУЈЕМ

3 старија помоћника

модно мануфактурне струке, који су добри продавци, а који владају српским, немачким и романским језиком. Ступање одма или 1. октобра. Помоћник треба да је вичан у намештању излога Т. 1239 1-2

Никола Стојановић

у Белој Цркви (Fehértemplom)

Продају са из слободне руке

ДВОЈА

КАРУЦА

за фијакористе. Упитати се ваља код

Шандора Шешевина

1240 2-3

у Чуругу.

И-ва српска каменорезачка радња у ВРШЦУ.

КО ТРЕБА леп и јефтин в-менити крст ил пирамиду нег купи само код Србина

Светислава Кешанског у ВРШЦУ.

Израда слова вештачка. Т. 1233 8-30